

گوشه ای از سیره عبادی امام رضا (ع)

۲۰ آذر ۱۳۹۴ ساعت ۱۵:۱۶

یکی از برجسته‌ترین فضایل امام رضا (ع)، سیره عبادی آن حضرت در طول حیات مبارکش است

رجاء بن ابی ضحاک در این باره می گوید: فَوَاللَّهِ مَا رَأَيْتُ رَجُلًا كَانَ اتَّقَى لِلَّهِ تَعَالَى مِنْهُ وَلَا أَكْثَرَ ذِكْرًا لِلَّهِ فِي جَمِيعِ أَوْقَاتِهِ مِنْهُ وَلَا أَشَدَّ خَوْفًا لِلَّهِ عَزَّ وَجَلَّ مِنْهُ؛ به خدا قسم هرگز کسی را با تقواتر و به ذکر خدا گویاتر و از ترس خدا بیمناک تر از امام رضا (ع) ندیدم. همچنین درباره عبادت‌های شبانه‌ی امام رضا (ع) اسماعیل فرزند علی برادر دعبل شاعر معروف از امام رضا (ع) نقل می‌کند که گفت: أَنَّهُ خَلَعَ عَلَى دِعْبِلٍ قَمِيصًا مِنْ خَزٍّ وَقَالَ لَهُ: احْتَفِظْ بِهَذَا الْقَمِيصِ فَقَدْ صَلَّى فِيهِ أَلْفَ لَيْلَةٍ كُلَّ لَيْلَةٍ أَلْفَ رَكْعَةٍ وَخَتَمْتُ فِيهِ الْقُرْآنَ أَلْفَ خَتْمَةٍ؛ حضرت به دعبل پیراهنی از خز هدیه کرد و به او گفت که قدر این پیراهن را بدان، من هزار شب و در هر شبی هزار رکعت با آن نماز گذارده و هزار بار قرآن ختم نموده‌ام. درباره نماز شب حضرت، رجاء بن ابی ضحاک می‌گوید: و لا يدع صلاة الليل و الشفع و الوتر و ركعتي الفجر في سفر ولا حضر؛ امام رضا (ع) در سفر و حضر، نماز شب، شفع، وتر و دو رکعت نافله ی صبح را ترک نمی‌کرد؛ و نیز درباره شب زنده داری امام رضا (ع) ابراهیم بن العباس نقل کرده است: كَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ قَلِيلَ النَّوْمِ بِاللَّيْلِ كَثِيرَ السَّهْرِ يُحْيِي أَكْثَرَ لَيْلِيهِ مِنْ أَوْلَاهَا إِلَى الصُّبْحِ؛ امام رضا (ع) شبها خواب کم و بیداری زیاد داشت و بیشتر شبها تا سحر برای عبادت بیدار می‌ماند.

علاوه بر این درباره کیفیت نماز صبح پیشوای هشتم در سفر رجاء ابن ابی ضحاک، فرمانده مأموران مأمون برای آوردن امام رضا (ع) در ضمن شرح عبادت‌های شبانه‌روزی امام می‌گوید: كَانَ الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ إِذَا أَصْبَحَ صَلَّى الْعِدَاةَ فَإِذَا سَلَّمَ جَلَسَ فِي مُصَلَاةٍ يُسَبِّحُ اللَّهَ وَيُحَمِّدُهُ وَيُكَبِّرُهُ وَيُهَلِّلُهُ وَيُصَلِّي عَلَى النَّبِيِّ ص حَتَّى تَطْلُعَ الشَّمْسُ؛ امام رضا (ع) هنگامی که صبح می‌کرد نماز را می‌خواند، پس از سلام در جایگاه نماز می‌نشست و به تسبیح و حمد و تکبیر و تهلیل خدا مشغول می‌شد و به پیامبر و آل او صلوات می‌فرستاد تا اینکه خورشید طلوع می‌کرد.

همچنین عبدالسلام هراتی در زمینه عبادات امام رضا (ه) در زندان بیان داشته است: جِئْتُ إِلَى بَابِ الدَّارِ الَّتِي حُبِسَ فِيهَا الرَّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ بِسَرَخُسَ وَقَدْ قُيِّدَ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَاسْتَأْذَنْتُ عَلَيْهِ السَّجَانَ فَقَالَ لَا سَبِيلَ لَكَ إِلَيْهِ عَلَيْهِ السَّلَامُ. قُلْتُ: وَ لِمَ قَالَ لِأَنَّهُ رَبَّمَا صَلَّى فِي يَوْمِهِ وَ لَيْلَتِهِ أَلْفَ رَكْعَةٍ؛ به در خانه‌ای که امام رضا (ع) را در شهر سرخس زندانی کرده بودند آمدم و آن حضرت آنجا گرفتار بود، از زندانبان اجازه ملاقات خواستم، به من گفت: که راهی بر او نداری، پرسیدم چرا؟ گفت: برای اینکه او بیشتر اوقات در روز و شب هزار رکعت نماز می‌خواند.

یکی دیگر از ویژگی های عبادی حضرت ختم قرآن و تدبر در آن بود. در این باره ابراهیم بن عباس گوید: كَانَ الرضا عليه السلام يَخْتِمُ الْقُرْآنَ فِي كُلِّ ثَلَاثٍ وَيَقُولُ: لَوْ أَرَدْتُ أَنْ أُخْتِمَ فِي أَقَلِّ مِنْ ثَلَاثٍ لَخْتَمْتُ وَ لَكِنْ مَا مَرَرْتُ بِآيَةٍ قَطُّ إِلَّا فَكَّرْتُ فِيهَا وَ فِي أَيِّ شَيْءٍ أَنْزِلَتْ وَ فِي أَيِّ وَقْتٍ فَلِذَلِكَ [صِرْتُ] أَخْتِمُهُ فِي ثَلَاثِ أَيَّامٍ؛ امام رضا (ع) در هر سه روز قرآن را ختم می نمود و می فرمود: اگر بخواهم آن را در کمتر از سه روز هم می توانم تمام کنم و لکن از هیچ آیه ای نمی گذرم مگر اینکه در آن فکر و دقت می کنم که درباره ی چه موضوعی و در چه زمانی نازل شده است به همین خاطر قرآن را در مدت سه روز تمام می کنم.

در این باره همچنین رجاء بن ضحاک نقل کرده است: وَ كَانَ عَلَيْهِ السَّلَامُ يُكْثِرُ بِاللَّيْلِ فِي فِرَاشِهِ مِنْ تِلَاوَةِ الْقُرْآنِ فَإِذَا مَرَّ بِآيَةٍ فِيهَا ذِكْرُ جَنَّةٍ أَوْ نَارٍ بَكَى وَ سَأَلَ اللَّهَ الْجَنَّةَ وَ تَعَوَّذَ بِهِ مِنَ النَّارِ؛ امام رضا (ع) شبها در بستر خود بسیار قرآن تلاوت می کرد و چون به آیه های بهشت و دوزخ می رسید، می گریست و بهشت را از درگاه خدا طلب می کرد و از آتش دوزخ به خدا پناه می برد.

بنا به متون روایی برجای مانده، روزه داری نیز از جمله ویژگی های ممتاز عبادی ثامن الحجج (ع) محسوب می گردیده است، چنانکه ابراهیم بن العباس در این باره نقل می نماید: كان الرضا عليه السلام كَثِيرَ الصِّيَامِ وَ لَا يَفُوتُهُ صِيَامٌ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ فِي الشَّهْرِ؛ امام رضا (ع) روزه ی مستحبی زیاد می گرفت و در هر ماه روزه ی سه روز (اول و آخر و وسط ماه) از او فوت نمی شد.

منابع:

۱- طبرسی، مشکاه الانوار: ۶۲.

۲- علامه مجلسی، بحار الانوار: ج ۸۳: ۲۲۲؛ ج ۹۴: ۹۹؛ ج ۴۹: ۹۲.

۳- شیخ صدوق، عیون اخبار رضا (ع)، ج ۲: ۱۸۴، ۱۹۶-۱۹۷.

۴- احمدیان، چهل حدیث سیره رضوی: ۳۰-۱۴.

منبع: قدس آنلاین

آدرس مطلب :

<https://www.cafetariikh.com/news/۳۲۱۸۴/ع-رضا-امام-عباد-سیره-گوشه>